

«Η δημιουργία ενός
περιβαλλοντικού μονοπατιού
στη γειτονία του σχολείου μου-
στη Χαριλάου»

Κατερίνα Παπτσίκη, εκπαιδευτικός
ΠΕ04.04

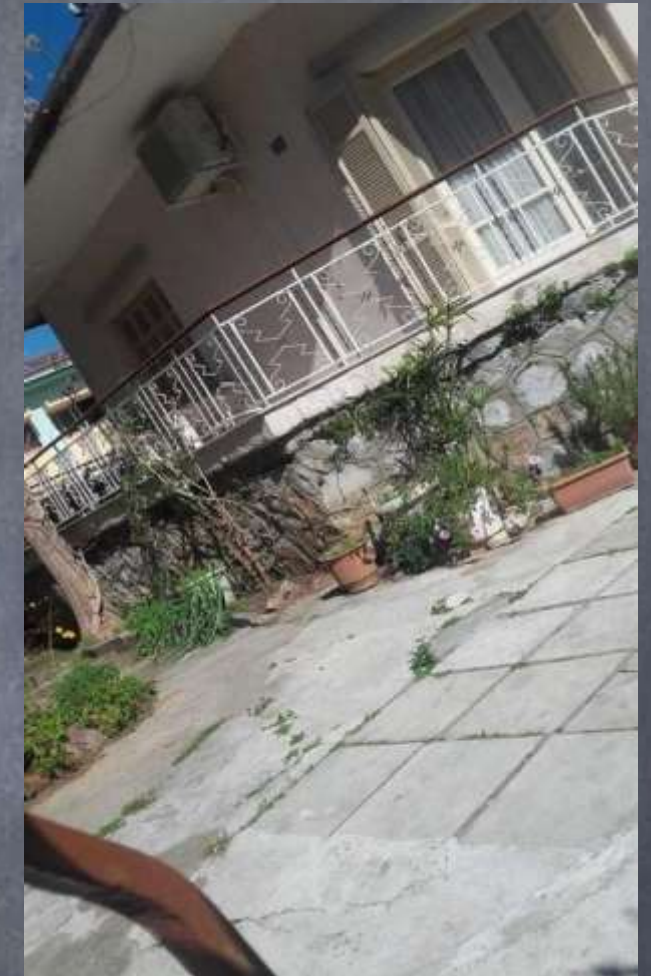
Στόχοι

- Σχεδιασμός και περιήγηση σε ένα περιβαλλοντικό μονοπάτι στην περιοχή του σχολείου- προσέγγιση στο πλαίσιο της αειφορίας.
- Απόκτηση γνώσεων ιστορικών, περιβαλλοντικών, πολιτιστικών κτλ που αφορούν το περιβαλλοντικό μονοπάτι μέσα από την ενεργητική και τη βιωματική μάθηση.
- Ευαισθητοποίηση της σχολικής κοινότητας για ζητήματα της περιοχής που προβληματίζουν. Σχεδιασμός προτάσεων βελτίωσης αυτών στο πλαίσιο των υπάρχοντων αλλά και των αναδυόμενων αναγκών.

Δραστηριότητες

- Ενασχόληση με δικτυογραφία για την ομαδική δημιουργία των καρτών- στάσεων του περιβαλλοντικού μονοπατιού.
- Παρατήρηση και καταγραφή στοιχείων της γειτονιάς μέσα από την φωτογραφία.
- Αξιοποίηση φύλλων εργασίας.
- Βιωματική δραστηριότητα: Η τεχνική των Έξι καπέλων του De Bono (Six Thinking Hats).

Φωτογραφικό υλικό μαθητών

Κάρτες Στάσεων

- Το βιομηχανικό προφίλ της Χαριλάου – Η Αλυσίδα
- Η εκκλησία της Οσίας Ξένης.
- Η οικιστική ανάπτυξη της Χαριλάου.
- Γήπεδο Χαριλάου ή Κλεάνθης Βικελίδης.
- Η Ρώσικη εκκλησία του Αγίου Νικολάου.
- Ο συνοικισμός των τροchioδρομικών της Χαριλάου.

Οσία Ξένη

Γνωρίζετε ότι;

Ο ναός της Οσίας Ξένης
οικοδομήθηκε το 1922-1924;

Ο παλιός ναός της Οσίας Ξένης οικοδομήθηκε τη διετία 1922-1924 από Μικρασιάτες πρόσφυγες (ή από τον ίδιο τον Επαμεινώνδα Χαρίλαο προς τιμήν της μητέρας του Πολυξένης) επί της οδού Παπαναστασίου 27 και βρίσκεται σε λειτουργία μέχρι και σήμερα ως αυτοτελής ναός και παράλληλα με τον ενοριακό ναό της Οσίας Ξένης στην οδό Μαρασλή 59, παρά το γεγονός πως είναι παρεκκλήσιο. Πρόκειται για μια ξυλόστεγη τρίκλητη βασιλική. Στο ναό υπάρχει ξυλόγλυπτο τέμπλο που βρίσκεται

η ιερά εικόνα της Οσίας Ξένης, η οποία φιλοτεχνήθηκε το 1945.

Μετά την ανέγερση του νέου ναού της Οσίας Ξένης στην οδό Μαρασλή 59 το 1967, ο παλιός ναός πήρε και το όνομα του Αγίου Νεκταρίου και σήμερα ονομάζεται ως ναός της Οσίας Ξένης και του Αγίου Νεκταρίου. Αυτό συνέβη για να

τονιστεί ότι ο συγκεκριμένος ναός βρίσκεται στην δικαιοδοσία της Μητροπόλεως με αφορμή το γεγονός ότι στην περιοχή κατοικούν αρκετοί ακόλουθοι του Παλαιού Ημερολογίου.

Μετά το 1979 στον παλιό ναό πραγματοποιήθηκαν εργασίες για την πλήρη ανακατασκευή της τοιχοποιίας, της σκεπής και της πρόσοψης του ναού, προκειμένου να εξυπηρετεί κανονικά όλους τους πιστούς που προσέρχονται στις λειτουργίες.

Γήπεδο Χαριλάου ή Κλεάνθης Βικελίδης

Γνωρίζετε ότι;

**Το γήπεδο αυτό δεν είναι το πρώτο γήπεδο
του συλλόγου του Άρη;**

Το γήπεδο Κλεάνθης Βικελίδης ή Χαριλάου είναι γήπεδο ποδοσφαίρου και έδρα της ομάδας του Άρη. Το πρώτο γήπεδο της ομάδας ήταν αυτό της Αλιάνς από την ίδρυση του, το 1914 και μέχρι το 1917, όταν ξέσπασε η μεγάλη πυρκαγιά της Θεσσαλονίκης, στην περιοχή που βρίσκεται σήμερα το Ιπποκράτειο νοσοκομείο. Το 1927 παραχωρήθηκε στο σύλλογο έκταση στη Λεωφόρου Στρατού όπου και δημιουργήθηκε το πρώτο γήπεδο του συλλόγου χωρητικότητας 2000 θεατών. Το 1939 ο χώρος αυτός δόθηκε στη Δ.Ε.Θ και σε αντάλλαγμα παραχωρήθηκε η σημερινή έκταση στην περιοχή της Χαριλάου. Το 1949 και μετά από δικαστική διαμάχη και την καταβολή μεγάλου χρηματικού ποσού στον Επαμεινώνδα Χαρίλαο στον οποίο ανήκε η περιοχή, ο Άρης γίνεται και τυπικά ο ιδιοκτήτης της έκτασης.

Το γήπεδο κατασκευάστηκε το 1951, ήταν χωρητικότητας 10.000 θεατών και η πρώτη κερκίδα που κατασκευάστηκε ήταν η Θύρα 2 στην πλευρά της οδού Παπαναστασίου. Το επίσημο όνομα που δόθηκε ήταν «Γήπεδο Άρεως». Το 2004 πήρε το όνομα του παλαίμαχου ποδοσφαιριστή του Άρη, Κλεάνθη Βικελίδη.

Το 1972 με πρωτοβουλία του τότε προέδρου Νικολάου Καμπάνη το γήπεδο αποκτά κερκίδες τόσο στην πλευρά της Μάνθου Ματθαίου (σημερινή Θύρα 1) όσο και στην πλευρά της Αλκμήνης (Θύρες 5,6 και επισήμων) και παράλληλα κατασκευάστηκε και το σκέπαστρο από οπλισμένο σκυρόδεμα. Ο Άρης γινόταν η πρώτη ομάδα που αποκτούσε τέτοιο σκέπαστρο, μετά την έντονη προσπάθεια του Καμπάνη και προς τιμήν του πήρε το όνομα του.

Το 1975 άρχισαν οι εργασίες κατασκευής της Θύρας 3 οι οποίες ολοκληρώθηκαν το 1979 και η χωρητικότητα του γηπέδου έφτασε τις 27.000 θέσεις. Σήμερα η κερκίδα επί της οδού Αλκμήνης και το σκέπαστρο δεν υπάρχουν. Το 2004 στη θέση τους δημιουργήθηκε νέα κερκίδα και μεταλλικό σκέπαστρο. Επίσης δημιουργήθηκαν τρεις θύρες εισόδου, ενώ οι VIPs και οι δημοσιογράφοι έχουν απευθείας πρόσβαση στα θεωρεία με ανελκυστήρες.

Σήμερα είναι ένα σύγχρονο ποδοσφαιρικό γήπεδο χωρητικότητας 22.800 θεατών με εμπορικούς χώρους, πισίνα, θέσεις VIP, δημοσιογραφικά θεωρεία, στούντιο για 44 ραδιοτηλεοπ παρουσιαστές και αίθουσα τύπου.

Η οικιστική ανάπτυξη της Χαριλάου

Γνωρίζετε ότι;

Όλα ξεκίνησαν από το όραμα και τη διορατικότητα ενός ανθρώπου, του Επαμεινώνδα Χαριλάου (1874-1947).

Γεννημένος στο Γαλάτσι της Ρουμανίας, το 1874, άφησε ανεξίτηλη τη σφραγίδα του στην οικονομική ζωή της χώρας και όχι μόνο, είτε ως Υπουργός του νεοσυσταθέντος υπουργείου επισιτισμού, είτε ως ηγετικό στέλεχος εταιρειών όπως το “Σαπωνοποιείο-Ελαιουργείο Ελευσίνας”, την Ελληνική Εταιρία Οίνων και

Οινοπνευμάτων Α. Ε, τα “Ψυγεία Θεσσαλονίκης Α.Ε.” και άλλες. Το 1919 ιδρύει την “Οικοδομική Εταιρεία Θεσσαλονίκης” και αγοράζει μία μεγάλη έκταση στα ανατολικά της πόλης που ξεκινούσε από το Ντεπό και έφτανε μέχρι την Πυλαία, από

Γάλλους και Ιταλούς συμμάχους, που είχαν στο σημείο εγκατεστημένες βάσεις, στρατώνες, στάβλους και στρατιωτικά νοσοκομεία. Εκεί χτίζονται τα πρώτα οικήματα, 160 ισόγειες μονοκατοικίες. Τα σχέδια ήταν από την πρώτη στιγμή μεγάλα για την περιοχή “του Χαριλάου”. Νέα σπίτια κτίζονται (σταδιακά ο αριθμός φτάνει τα 400), πολλά από τα οποία πραγματικά κοσμήματα.

Ένα εξοχικό στου Χαριλάου είναι το όνειρο πολλών αστών, ενώ για άλλους, ακόμη και επίδειξη οικονομικής δύναμης. Άριστη Ρυμοτομία, πράσινο, εξαιρετική θέα, ηλεκτρικό, ύδρευση, καλή συγκοινωνία συνθέτουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του συνοικισμού όπως φαίνεται και στη διαφήμιση της εποχής. Μετά την μεγάλη πυρκαγιά του 1917, αρκετά σπίτια πωλήθηκαν σε Ρώσους πρόσφυγες και σε πυρόπληκτους. Το 1922, ένα νέο κύμα προσφύγων αναζητά αξιοπρεπή διαβίωση στο συνοικισμό. Αξιοποιούνται και κτίρια που προϋπήρχαν από την εγκατάσταση ακόμη των συμμάχων, όπως λόγου χάρη οι στάβλοι...

Από τα ελάχιστα δείγματα της χαριλιώτικης μονοκατοικίας είναι το σπίτι στη διασταύρωση Μαρασλή και Αλκμήνης. Ο ιδιοκτήτης του σπιτιού, ονόματι Παπαδάκης, ήταν υπασπιστής του Βασιλιά Γεωργίου. Στο σπίτι τώρα μένει η ηλικιωμένη πια κόρη του, Εκάβη Παπαδάκη.

Το βιομηχανικό προφίλ της Χαριλάου-

Η Αλυσίδα

Γνωρίζετε ότι;

Δεν ήταν μόνο σπίτια η περιοχή της
Χαριλάου;

Η μικτή χρήση της γης αποτέλεσε το ζητούμενο από την πρώτη ώρα, πιθανόν και από τον ίδιο τον Επαμεινώνδα Χαρίλαο. Δίπλα στις μονοκατοικίες και τους στάβλους συνυπάρχουν αποθήκες, παγοποιεία και εργοστάσια. Χαρακτηριστικά παραδείγματα, το εργοστάσιο της εταιρείας αθλητικών παπουτσιών "Αλυσίδα", στην οδό Παπαναστασίου ή ένα συγκρότημα αποθηκών στο τετράγωνο Δανιόλου – Νάτσινα – Πλαταιών – 25ης Μαρτίου, που χρησιμοποιείται πλέον μερικώς για να στεγάσει το ΙΚΑ της περιοχής. Τα κτίρια αυτά συμπληρώνουν το βιομηχανικό προφίλ της Χαριλάου, μαζί με τα κεραμοποιεία Αλλατίνη, που προϋπήρχαν, βέβαια, από το 1858. Στην οδό Παπαναστασίου, χωράφια και μικρά εργαστήρια αποτελούσαν την κύρια ενασχόληση των περιοίκων.

Στον κλάδο της ένδυσης εταιρίες όπως η υποδηματοποιία Αλυσίδα **αποτελέσσε** ένα σημαντικό κομμάτι της βιομηχανικής δραστηριότητας της δεκαετίας του 50, περίοδο που στη Βόρειο Ελλάδα κυριαρχούσε η κλωστουφαντουργία, η βιομηχανία τροφίμων και η σιδηρουργία. Η υποδηματοποιία Αλυσίδα, μετά το 1950 απορρόφησε την εταιρία ΕΛΒΙΕΛΑ, η οποία ήταν μεγάλη βιομηχανία κατασκευής ειδών από καουτσούκ και το είδος για το οποίο ήταν γνωστή ήταν τα πάνινα λευκά παπούτσια τα οποία φορούσαν μικρά παιδιά στη Γυμναστική και στις παρελάσεις. Δεν υπήρχε άλλη εταιρία στην Ελλάδα να κατασκευάζει τέτοια αθλητικά παπούτσια και επικράτησε ο όρος «ελβιέλλες» (από το αρτικόλεξο ΕΛΒΙΕΛΑ) η οποία και έκλεισε κάπου στα τέλη του 1974.

Όμως η εταιρεία **Αλυσίδα-ΕΛΒΙΕΛΑ** στα μέσα του 1970 απέκτησε και ανταγωνιστές: η αντιπροσωπεία της Γαλλικής εταιρείας αθλητικών υποδημάτων **Sportex** αλλά και η **Ζίτα Ελλάς** (ήδη από το 1963), εισήγαγαν η πρώτη και κατασκεύασαν (ήδη από το 1963) η δεύτερη, μεγάλες ποσότητες τέτοιων παπουτσιών στη χώρα μας. Τα παπούτσια αυτά έβγαιναν σε μεγάλη ποικιλία χρωμάτων και όχι μόνο σε άσπρο και μπλε όπως οι "ελβιέλλες" και είχαν μεγαλύτερη ζήτηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η εταιρεία Αλυσίδα-ΕΛΒΙΕΛΑ να κλείσει στα τέλη του 1974. Όμως τα παπούτσια αυτά εξακολουθούσαν να αποκαλούνται "ελβιέλλες" μέχρι τις αρχές του 1983, όταν εισήχθησαν για 1η φορά στην Ελλάδα τέτοια παπούτσια κατασκευασμένα από την Αμερικανική εταιρεία **All star**

έβγαιναν σε μεγάλη ποικιλία χρωμάτων και όχι μόνο σε άσπρο και μπλε όπως οι "ελβιέλλες" και είχαν μεγαλύτερη ζήτηση. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα η εταιρεία Αλυσίδα-ΕΛΒΙΕΛΑ να κλείσει στα τέλη του 1974. Όμως τα παπούτσια αυτά εξακολουθούσαν να αποκαλούνται "ελβιέλλες" μέχρι τις αρχές του 1983, όταν εισήχθησαν για 1η φορά στην Ελλάδα τέτοια παπούτσια κατασκευασμένα από την Αμερικανική εταιρεία **All star**

Το εργοστάσιο "**Αλυσίδα**" την δεκαετία του 90 στέγασε για αρκετά χρόνια σημαντικό κομμάτι της νυχτερινής ζωής της Θεσσαλονίκης. Μετά την πυρκαγιά στις 19 Νοεμβρίου του 2013 και μέχρι σήμερα η αξιοποίηση ή η κατεδάφιση του κτηρίου αποτελεί ένα θέμα πεν έχει επιλυθεί.

Η Ρώσικη Εκκλησία του Αγίου Νικολάου

Γνωρίζετε ότι;

Κοντά στην εκκλησία υπήρχε γνωστή
ταβέρνα της εποχής;

Οι Ρώσοι πρόσφυγες πρωτοεμφανίστηκαν στην περιοχή της Χαριλάου το 1917 και χάρισαν στην περιοχή εκτός από τις μνημειώδεις ταβέρνες της εποχής και μια εκκλησία, μικρή αλλά υπεραρκετή για τις θρησκευτικές τους ανάγκες. Πρόκειται για τον Άγιο Νικόλαο, που βρίσκεται σήμερα επί της οδού Νικολάου Πλαστήρα και Μυστακίδου.

Μπροστά από τη ρώσικη εκκλησία υπάρχει ένα μικρό πάρκο. Δωρεά του Οδυσσέα Φωκά, όπως και το κομμάτι στη Νέα Παραλία. Ο Οδυσσέας Φωκάς ήταν ένα από τα αδέλφια Φωκά, της γνωστής οικογένειας, στην οποία χρωστάμε τα πολυκαταστήματα Fokas.

Στην ίδια περιοχή στην δεξιά μεριά του δρόμου που οδηγεί από την Χαριλάου στην Πυλαία και ακριβώς απέναντι από τη Ρώσικη εκκλησία υπήρχε γνωστή ταβέρνα της εποχής, όπως περιγράφει ο Κώστας Τομανάς στο βιβλίο του "Οι ταβέρνες της παλιάς Θεσσαλονίκης".

«Στα πρώτα χρόνια της δεκαετίας 1920 η ταβέρνα ήταν γεμάτη από αληθινούς και ψεύτικους στρατηγούς και γηραιές κυρίες. Με τον καιρό άρχισαν να συχνάζουν νεαροί γλεντζέδες με την ελπίδα ότι η κυρία Κοβαλένκο με τις γνωριμίες που είχε στην γειτονιά θα τους έβρισκε ευχάριστη συντροφιά. Από τις γνωριμίες αυτές δημιουργήθηκαν αρκετές ελληνορωσικές οικογένειες».

Ο συνοικισμός των Τροchioδρομικών της Χαριλάου

Γνωρίζετε ότι;

Η Χαριλάου είχε για αρκετά χρόνια και μίαν αποκλειστικότητα. Τα πρώτα διόδια στη Θεσσαλονίκη!

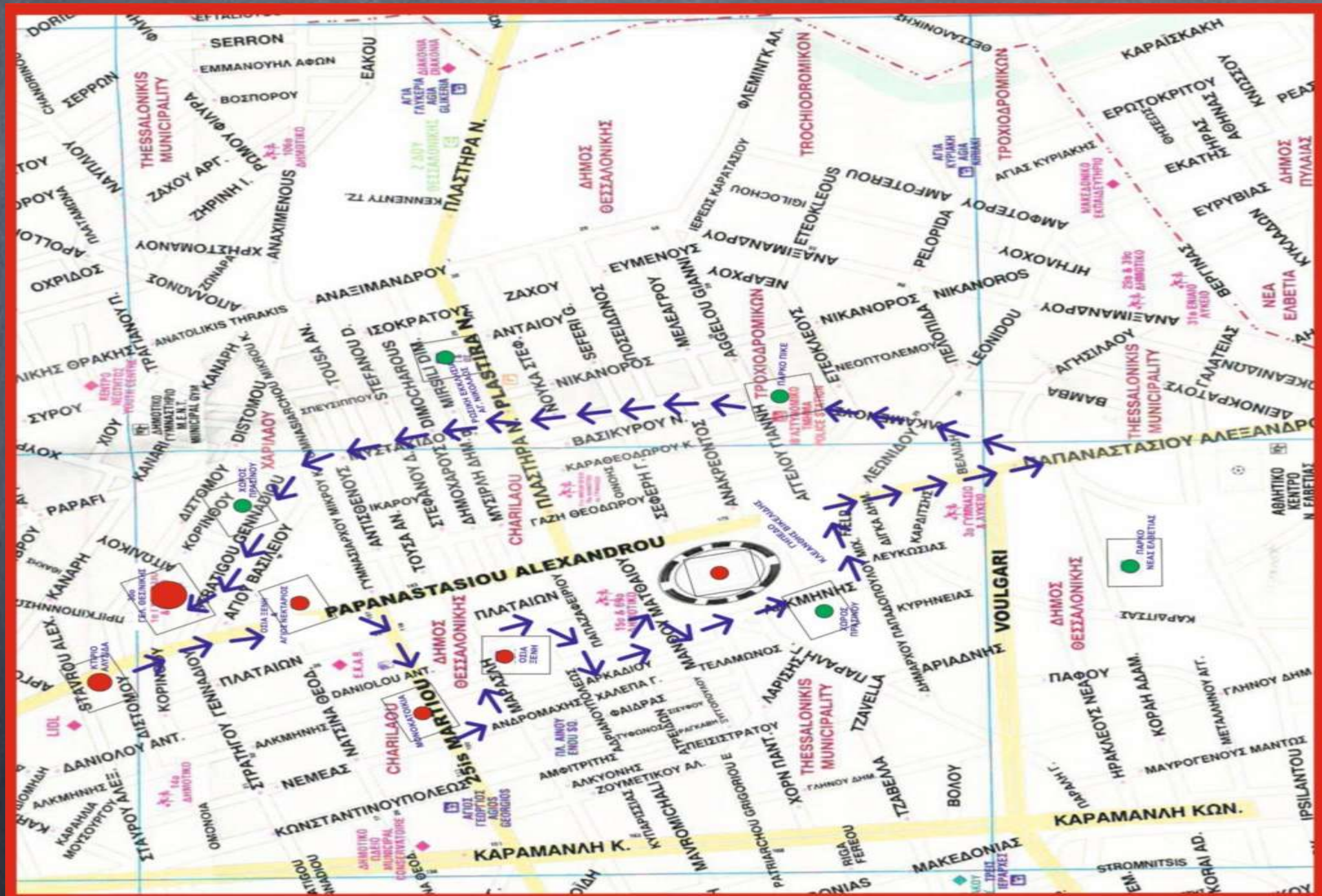
Στη διασταύρωση με την Αναξιμάνδρου, η Χαριλάου είχε για αρκετά χρόνια και μίαν αποκλειστικότητα. Τα πρώτα διόδια στη Θεσσαλονίκη! Οι Πυλαιώτες (Καψιδιανοί) πλήρωναν σε αυτή τη διασταύρωση διόδια (φόρο) για να κατεβάσουν, με τα ζώα τους, τα αγροτικά τους προϊόντα στη Θεσσαλονίκη. Έτσι η περιοχή ονομάστηκε “Φόρος” και έτσι είναι γνωστή σε λίγους μόνο παλιούς.

Σημαντική οικιστική περιοχή, υπήρξε και ο συνοικισμός «τροchioδρομικών». γιατί εκεί βρισκόταν το τέρμα των τραμ και πολλοί περίοικοι ήταν εργαζόμενοι σε αυτά. Το 1955 κτίστηκαν στον συνοικισμό αυτό με απόφαση της τότε Κυβερνήσεως οι πρώτες εργατικές κατοικίες. Την ημέρα που έγινε η κλήρωση στους δικαιούχους των κατοικιών, η Εκκλησία μας τιμούσε την μνήμη της Αγίας Μεγαλομάρτυρος Κυριακής. Έτσι αποφασίστηκε, η εκκλησία που θα κτιστεί μετέπειτα, το 1959, να ονομαστεί “Αγία Κυριακή”. Τα σπιτάκια αυτά, όπως και η εκκλησία, υπάρχουν ακόμα και σήμερα.

Φύλλα Εργασίας

- Μετακίνηση.
- Ελεύθεροι χώροι.
- Ίχνη του παρελθόντος.
- Οικονομικές δραστηριότητες.
- Δημόσιοι Φορείς.
- Φυτά και Ζώα.

Χάρτης Περιβαλλοντικής Διαδρομής

Χάρτης Διαδρομής

(<http://www.arcgis.com>)

Φωτογραφικό υλικό από την περιπατητική διαδρομή

Παρατηρήσεις της διαδρομής

Χώροι πρασίνου

Οι περισσότεροι ελεύθεροι χώροι πρασίνου του περιβαλλοντικού μονοπατιού ήταν περιποιημένοι σε ικανοποιητικό βαθμό σε ότι αφορά τη βλάστηση και το πράσινο. Αντίθετα διαπιστώσαμε ελλείψεις σε δομές π.χ απουσία κάδων ή κατεστραμμένοι κάδοι απορριμμάτων, παγκάκια ακατάλληλα για χρήση λόγω φθορών. Εκτεταμένης έκτασης φαινόμενο ήταν τα χρωματιστά γκράφιτι και τα γραμμένα συνθήματα σε κούνιες, παγκάκια, τοίχους αλλά και σε κερκίδες σε ανοιχτούς χώρους άθλησης. Σύμφωνα με πρόταση των μαθητών τα γκράφιτι με συγκεκριμένη όμως θεματολογία θα μπορούσαν να αντικαταστήσουν τη συνθηματολογία και να αποτελέσουν τις χρωματιστές πινελιές στη διακόσμηση των ελεύθερων χώρων.

Πάρκο Ν. Ελβετίας

Στη περίπτωση του πευκόφυτου πάρκου της Ν. Ελβετίας το οποίο αποτελεί ιδιαίτερα τους ανοιξιότικους και θερινούς μήνες πόλο έλξης των κατοίκων της Χαριλάου, αξιοσημείωτη πολιτιστική δομή αποτελεί ο χώρος του θεάτρου ο οποίος χρησιμοποιείται για πολιτιστικές εκδηλώσεις κάθε χρόνο. Αυτό που διαπίστωσαν οι μαθητές ήταν ότι εκτός από το αναψυκτήριο, το οποίο διαθέτει τραπεζοκαθίσματα, δεν υπάρχουν άλλου τύπου δομές που θα διευκολύνουν την παραμονή των επισκεπτών στο χώρο π.χ παγκάκια, ειδικά διαμορφωμένοι χώροι για μικρά παιδιά με εκπαιδευτικά παιχνίδια, τραπέζια για πικ-νικ κ.τ.λ. Η καλύτερη αξιοποίηση του χώρου απαιτεί προσεκτικό σχεδιασμό με γνώμονα τις ανάγκες των κατοίκων της περιοχής.

Μετακινήσεις

Η περιοχή της Χαριλάου και ιδιαίτερα οι κεντρικοί της δρόμοι, Αλ. Παπαναστασίου, 25ης Μαρτίου και Ν. Πλαστήρα παρουσιάζουν συχνά προβλήματα στην κυκλοφορία των οχημάτων, δεδομένου ότι σχεδιάστηκαν πριν από την αύξηση της επιφάνειας των αστικών περιοχών της Χαριλάου και της Πυλαίας. Το πρόβλημα όμως αυτό, όπως απεικονίζεται και στην φωτογραφία, επιδεινώνεται αδικαιολόγητα λόγω της κακής διαχείρισης της κυκλοφορίας, όπως παράνομη στάθμευση και έλλειψη συστηματικής αστυνόμευσης, περιορισμένες ειδικές θέσεις φορτοεκφόρτωσής, διαμόρφωση κόμβων κ.τ.λ.

Κατά την περιπατητική διαδρομή παρατηρήθηκε δυσκολία στις μετακινήσεις των πεζών και των ποδηλάτων. Τα πεζοδρόμια σε μεγάλα τμήματα τους, έχουν καταληφθεί, είτε από παρκαρισμένα οχήματα, είτε από τους ίδιους τους καταστηματαρχές της γειτονιάς οι οποίοι χρησιμοποιούν τον δημόσιο αυτό χώρο ως προέκταση των καταστημάτων τους. Οι πεζοί ήταν νευρικοί και σε κάποιες περιπτώσεις αγενείς κατά τη προσπάθεια τους να προσπελάσουν τα φυσικά αυτά εμπόδια κατά τη μετακίνησή τους.

Το ίδιο ισχύει και για τους λιγοστούς ποδηλάτες που συναντήσαμε κατά τη διαδρομή μας οι οποίοι χρησιμοποιούν τις οδικές οδούς. Η αυξημένη κίνηση στους δρόμους της Χαριλάου, η παράνομη στάθμευση και η κακή οδική συμπεριφορά κάνουν τη μετακίνηση με ποδήλατο να μοιάζει με επικίνδυνο εγχείρημα. Η κατάσταση αυτή, όπως περιγράφηκε, σαφώς δυσχεραίνει ή κάποιες φορές κάνει αδύνατη και τη μετακίνηση των ατόμων με ειδικές ανάγκες.

Κτίριο «Αλυσίδα»

Η κατάσταση του κτιρίου όπως αποτυπώνεται στις φωτογραφίες προβληματίζειΠαραβατικότητα, κίνδυνος λόγω πιθανής κατάρρευσης τμημάτων του κτιρίου, σκουπίδια και ποντίκια συνθέτουν το σημερινό σκηνικό.

Παπτσίκη Αικατερίνη ΠΕ04.04, Τούσιου-Γιάννη Μαρία ΠΕ04.04, Τσιακμακούδης Αθανάσιος ΠΕ12.10

Η ευαισθητοποίηση της σχολικής και τοπικής κοινότητας με παραδειγματική εφαρμογή δράσεων βελτίωσης της περιοχής προϋποθέτει ως πρώτη πράξη, σαφείς και καθορισμένους στόχους. Η περιφερειακή διαδρομή στην περιοχή της Χαράδου αποτελείται από ένα ισχυρό εργαλείο στο να καθορίσουν οι μαθητές τα προβλήματα της περιοχής τους.

Η κατάσταση του κτιρίου όπως αποτυπώνεται στις φωτογραφίες προβληματίζει... Παραβλατικότητα, κίνδυνος λόγω πιθανής κατάρρευσης τμημάτων του κτιρίου, σκουπίδια και ποντίκια συνθέτουν το σημερινό σκηνικό.

Πριν την εισαγωγή στο χώρο του σχολείου τα αποτελέσματα των παρατηρήσεων τους, τα περιβαλλοντικά εντάσσονται και οι προτάσεις που διατύπωσαν συζητήθηκαν στην ολομέλεια της περιβαλλοντικής ομάδας. Ως αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας προέκυψαν ενδιαφέροντες διαπιστώσεις και σε κάποιες περιπτώσεις υπήρξαν και προτάσεις βελτίωσης της υπάρχουσας κατάστασης.

[illegible]

4^ο Μαθητικό Περιβαλλοντικό Συνέδριο «Πόλη για όλους»

Συμπεράσματα

- Η ευαισθητοποίηση της σχολικής και τοπικής κοινότητας με παραδειγματική εφαρμογή δράσεων βελτίωσης της περιοχής προϋποθέτει σε πρώτη φάση, σαφείς και καθορισμένους στόχους.
- Η παρατήρηση και η αποτύπωση της πραγματικότητας της γειτονίας στην οποία ζουν οι μαθητές με τη μορφή ενός περιβαλλοντικού μονοπατιού
 - ✓ μπορεί να συμβάλλει στην ανάδειξη θετικών και αρνητικών στοιχείων της καθημερινής ζωής.
 - ✓ μπορεί να αποτελέσει έναυσμα για προβληματισμούς και συζητήσεις σχετικά με τον τρόπο βελτίωσης της, στο πλαίσιο των υπάρχοντων αλλά και των μελλοντικών αναγκών.
- Η περιπατητική διαδρομή στην περιοχή της Χαριλάου αποτέλεσε ένα ισχυρό εργαλείο στο να καθορίσουν οι μαθητές τα προβλήματα της περιοχής τους.